

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

W Republice Chorwacji prawo prywatne międzynarodowe reguluje ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym (Zakon o međunarodnom privatnom pravu) (dziennik urzędowy Republiki Chorwacji *Narodne Novine* – NN nr 101/17), która weszła w życie w dniu 29 stycznia 2019 r. Ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym reguluje stosunki z zakresu prawa prywatnego z elementem obcym, jurysdykcję sądów chorwackich i innych organów w sprawach dotyczących takich stosunków z zakresu prawa prywatnego z elementem obcym oraz powiązane przepisy procesowe, jak również kwestie dotyczące uznawania i egzekwowania orzeczeń sądów zagranicznych. Ustawa o prawie prywatnym międzynarodowym ma zastosowanie do stosunków z zakresu prawa prywatnego z elementem obcym, o ile nie są one już uregulowane wiążącymi aktami prawnymi Unii Europejskiej, umowami międzynarodowymi obowiązującymi w Chorwacji ani innymi przepisami obowiązującymi w Chorwacji.

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Konwencja haska z 1954 r. dotycząca procedury cywilnej

Konwencja haska z 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych

Konwencja haska z 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych

Konwencja haska z 1973 r. w sprawie prawa właściwego dla odpowiedzialności za produkty wadliwe

1.3 Główne konwencje dwustronne

Na podstawie notyfikacji o sukcesji Republika Chorwacji stała się stroną wielu dwustronnych umów międzynarodowych, takich jak umowy o pomocy prawnej, konwencje konsularne oraz umowy o handlu i żegludze. Z niektórymi państwami zawarto umowy o pomocy prawnej, które zawierają również przepisy dotyczące rozstrzygania kolizji przepisów prawnych. Są to:

umowa o wzajemnej współpracy sądowej z Austrią z 1954 r., zawarta w Wiedniu dnia 16 grudnia 1954 r.;

umowa o wzajemnej pomocy prawnej z Bułgarią z 1956 r., zawarta w Sofii dnia 23 marca 1956 r.;

umowa o stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych z Republiką Czeską z 1964 r., zawarta w Belgradzie dnia 20 stycznia 1964 r.;

umowa o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń sądowych z Grecją z 1959 r., zawarta w Atenach dnia 18 czerwca 1959 r.;

umowa o wzajemnej pomocy prawnej z Węgrami z 1968 r.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

W odniesieniu do sytuacji prawnych z elementem obcym sądy stosują prawo prywatne międzynarodowe z wykorzystaniem trzech metod, tj.: norm kolizyjnych, przepisów wymuszających swoje zastosowanie oraz przepisów szczególnych prawa materialnego.

2.2 Odesłanie

Art. 9 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym przewiduje, że stosowanie prawa jakiegokolwiek państwa, o którym mowa w ustawie, oznacza stosowanie przepisów obowiązujących w tym państwie (ale nie przepisów tego państwa dotyczących wyboru prawa właściwego).

2.3 Zmiana łącznika

Do zmiany mających zastosowanie aktów prawnych dochodzi w przypadku, gdy zmieni się sytuacja faktyczna, na której opiera się łącznik w czasie trwania stosunku prawnego, co z kolei prowadzi do zmiany prawa właściwego. Zastosowanie ma ta sama norma kolizyjna, jednak zmieniły się okoliczności, na których opiera się łącznik. Takie kwestie pojawiają się wyłącznie w przypadku, gdy wybór prawa właściwego determinuje się za pomocą zmiennych, a nie stałych łączników.

Art. 21 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym przewiduje, że nabycie lub utratę prawa rzeczowego (prawa własności) ustanowionego już na składnikach majątku przenoszonych do innego państwa reguluje prawo, zgodnie z którym takie prawo rzeczowe zostało nabyte. Rodzaj i zakres tego prawa podlega prawu właściwemu państwa, w którym znajdują się składniki majątku. W przypadku gdy nie doszło do nabycia prawa rzeczowego do majątku przeniesionego z jednego państwa do drugiego, przy nabyciu lub pozbawieniu takiego prawa należy wziąć pod uwagę również okoliczności powstałe w tym drugim państwie.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Należy zauważyć, że prawo mające zastosowanie na mocy przepisów ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym nie ma zastosowania, gdy wszystkie okoliczności wskazują, że stosunek z zakresu prawa prywatnego ma tylko niewielki związek z prawem danego państwa i jest oczywiście ściślej powiązany z prawem innego państwa. (Art. 11)

Przepisy [prawa] obcego państwa mające zastosowanie na mocy przepisów ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym nie mają zastosowania, jeżeli skutek ich zastosowania jest oczywiście sprzeczny z porządkiem publicznym Chorwacji. (Art. 12)

Niezależnie od innych przepisów ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym sąd może zastosować przepis prawa chorwackiego uznawany za kluczowy dla ochrony interesu publicznego Chorwacji, np. jej struktury politycznej, społecznej i gospodarczej, w zakresie, w jakim ma on zastosowanie do jakiegokolwiek sytuacji objętej jego zakresem, niezależnie od prawa właściwego. W przypadku gdy wykonanie zobowiązania jest sprzeczne, w całości lub częściowo, z przepisem prawa obcego państwa, w którym zobowiązanie to ma zostać wykonane, sąd może uznać skutek tego przepisu. Podejmując decyzję w sprawie uznania skutków tego przepisu, należy wziąć pod uwagę charakter, cel i konsekwencje uznania lub nieuznania takich skutków. (Art. 13)

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Treść prawa obcego ustala z urzędu sąd lub inny organ w Chorwacji. Prawo obce ma zastosowanie zgodnie z wykładnią stosowaną w tym państwie. Sąd lub inny organ chorwacki może uzyskać informacje na temat treści prawa obcego w Ministerstwie Sprawiedliwości lub od innego organu, jak również od biegłych lub wyspecjalizowanych instytucji. Strony mogą przedkładać dokumenty publiczne lub prywatne dotyczące treści prawa obcego. Jeżeli nie można ustalić treści prawa obcego za pomocą żadnej z tych metod, zastosowanie ma prawo chorwackie. (Art. 8)

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Prawo właściwe dla zobowiązań umownych ustala się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych („rozporządzenie Rzym I”), w zakresie jego stosowania.

Prawo regulujące zobowiązania umowne wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia Rzym I (w przypadku gdy prawo właściwe nie jest określone innym aktem prawnym ani umową międzynarodową obowiązującymi w Chorwacji) ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rzym I dotyczących takich zobowiązań umownych.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych ustala się zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącym prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („rozporządzenie Rzym II”).

Prawo regulujące zobowiązania pozaumowne wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia Rzym II (w przypadku gdy prawo właściwe nie jest określone innym aktem prawnym ani umową międzynarodową obowiązującymi w Chorwacji) ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rzym II dotyczących takich zobowiązań umownych.

Prawo regulujące zobowiązanie pozaumowne wynikające z wypadków drogowych ustala się za pomocą Konwencji haskiej z dnia 4 maja 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych.

Prawo właściwe dla odpowiedzialności producentów za produkt wadliwy określa się na podstawie Konwencji haskiej z dnia 2 października 1973 r. w sprawie prawa właściwego dla odpowiedzialności za produkty wadliwe.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Prawem regulującym zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej jest prawo państwa, którego osoba ta jest obywatelem. Nabytej zdolności do czynności prawnych nie można utracić na skutek zmiany obywatelstwa.

Kwestię nazwiska osoby fizycznej reguluje prawo państwa, którego dana osoba jest obywatelem.

W przypadku zawarcia małżeństwa w Chorwacji osoby wstępujące w związek małżeński mogą wskazać swoje nazwisko zgodnie z prawem państwa, którego jedno z nich jest obywatelem, lub zgodnie z prawem chorwackim, jeżeli co najmniej jedno z nich ma miejsce zwykłego pobytu w Chorwacji.

Przedstawiciele ustawowi mogą wskazać nazwisko dziecka w urzędzie stanu cywilnego zgodnie z prawem państwa, którego jedno z nich jest obywatelem, lub zgodnie z prawem chorwackim, jeżeli co najmniej jedno z nich ma miejsce zwykłego pobytu w Chorwacji.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

Prawo regulujące stosunki między rodzicami a dziećmi ustala się na podstawie Konwencji haskiej z [dnia 19 października] 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci (konwencja haska z 1996 r.).

Prawo regulujące stosunki między rodzicami a dziećmi, które wykraczają poza zakres stosowania konwencji haskiej z 1996 r. (w przypadku gdy nie są one określone w innym akcie prawnym ani umowie międzynarodowej obowiązujących w Chorwacji), ustala się na mocy przepisów konwencji haskiej z 1996 r. regulujących takie stosunki.

Kwestie ustalenia lub zaprzeczenia macierzyństwa lub ojcostwa reguluje prawo mające zastosowanie w czasie wszczęcia stosownego postępowania, tj.:

1. prawo obowiązujące w miejscu zwykłego pobytu dziecka albo
2. w przypadku gdy służy to dobru dziecka – prawo państwa, którego dziecko jest obywatelem, lub prawo państwa, którego obywatelami są osoby, których ojcostwo lub macierzyństwo jest przedmiotem ustalenia lub zaprzeczenia.

Ważność uznania macierzyństwa lub ojcostwa reguluje:

1. prawo regulujące obywatelstwo lub miejsce zwykłego pobytu dziecka w czasie uznania albo
2. prawo regulujące obywatelstwo lub miejsce zwykłego pobytu osoby uznającej macierzyństwo lub ojcostwo w czasie uznania.

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Prawem regulującym przesłanki przysposobienia i rozwiązania stosunku przysposobienia jest prawo państwa, którego obywatelami są przysposabiający i przysposobiony w chwili przysposobienia.

Jeżeli przysposabiający i przysposobiony są obywatelami różnych państw, prawem regulującym przesłanki przysposobienia i rozwiązania stosunku przysposobienia jest łącznie prawo obydwu państw, których są oni obywatelami.

W przypadku wspólnego przysposobienia przez dwie osoby prawem regulującym przesłanki przysposobienia i rozwiązania stosunku przysposobienia jest prawo państwa, którego obywatelem jest przysposobiony, oraz prawo państwa, którego obywatelami są jednocześnie przysposabiający. Jeżeli w tym czasie osoby te nie mają tego samego obywatelstwa, zastosowanie ma prawo państwa, w którym znajduje się ich wspólne miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli osoby te nie mają również w tym czasie wspólnego miejsca zwykłego pobytu, zastosowanie mają przepisy państw, których obywatelami jest obydwoje przysposabiających.

Prawem regulującym skutki przysposobienia jest prawo państwa, którego obywatelem jest zarówno przysposabiający, jak i przysposobiony w chwili przysposobienia. Jeżeli w tym czasie osoby te nie mają tego samego obywatelstwa, zastosowanie ma prawo państwa, w którym znajduje się ich wspólne miejsce zwykłego pobytu. Jeżeli osoby te nie mają również w tym czasie wspólnego miejsca zwykłego pobytu, zastosowanie ma prawo chorwackie, jeżeli jedna z tych osób jest obywatelem chorwackim. Jeżeli żaden z przysposabiających ani przysposobiony nie są obywatelami Republiki Chorwacji, prawem właściwym jest prawo państwa, którego obywatelem jest przysposobiony.

Na zasadzie wyjątku, w przypadku gdy przysposobienie w państwie pochodzenia dziecka nie powoduje skutku zawieszającego dla istniejącego faktycznego stosunku łączącego rodzica z dzieckiem, przysposobienie to może zostać przekształcone w taki sposób, że będzie wywoływało wspomniany skutek zawieszający, jeżeli strony, instytucje i właściwe organy, których zgoda lub upoważnienie są wymagane do celów przysposobienia, udzieliły lub udzielią zgody do celów takiego przysposobienia oraz pod warunkiem że takie przysposobienie służy dobru dziecka.

Jeżeli stosowanie prawa obcego (biorąc pod uwagę powyższe) jest sprzeczne z dobrem przysposobionego oraz jeżeli przysposobiony lub osoby przysposabiające mają oczywiście ściślejszy związek z Chorwacją, zastosowanie ma prawo chorwackie.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Przesłanki zawarcia małżeństwa w Chorwacji, w odniesieniu do każdej osoby, reguluje prawo państwa, którego taka osoba jest obywatelem w chwili zawarcia małżeństwa. Małżeństwo nie zostanie zawarte, jeżeli jest to oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym Chorwacji.

Przesłanki formalne zawarcia małżeństwa w Chorwacji reguluje prawo chorwackie.

Małżeństwo zawarte w obcym państwie zostaje uznane, jeżeli zostało zawarte na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.

Małżeństwo zawarte w obcym państwie przez osoby tej samej płci uznaje się za związek partnerski, jeżeli zostało zawarte na mocy prawa obowiązującego w tym państwie.

Kwestię ważności małżeństwa reguluje prawo obowiązujące w miejscu zawarcia małżeństwa.

Prawem właściwym dla rozwodu jest prawo wybrane przez małżonków. Mogą oni wybrać jedno następujących praw:

1. prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w chwili wyboru prawa właściwego, albo

2. prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jedno z nich nadal ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie, albo
3. prawo państwa, którego obywatelstwo ma co najmniej jedno z małżonków w chwili wyboru prawa właściwego, albo
4. prawo chorwackie.

Porozumienie w sprawie wyboru prawa właściwego, o którym mowa w poprzednim akapicie, należy zawrzeć na piśmie. Porozumienie takie można zawrzeć lub zmienić najpóźniej do czasu wszczęcia postępowania w sprawie o rozwód.

Jeżeli małżonkowie nie dokonali wyboru prawa właściwego (zgodnie z art. 36 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym), prawem właściwym dla rozwodu jest:

1. prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w chwili wszczęcia postępowania w sprawie o rozwód, albo
2. prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jedno z nich nadal ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie, albo
3. prawo państwa, którego obywatelstwo mają oboje małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania w sprawie o rozwód, albo
4. prawo chorwackie.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Kwestie zawarcia i rozwiązania związku partnerskiego w Chorwacji, ustanowionego na skutek wpisania do rejestru związków partnerskich, reguluje prawo chorwackie.

Zarejestrowany związek partnerski osób tej samej płci zawarty w innym państwie zostaje uznany w Chorwacji, jeżeli został ustanowiony na mocy prawa obowiązującego w takim państwie.

Kwestie ustanowienia i rozwiązania związków partnerskich reguluje prawo państwa, z którym związek partnerski ma, lub miał w przypadku jego ustania, najsilniejszy związek.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Prawem właściwym dla rozwodu jest prawo wybrane przez małżonków. Mogą oni wybrać jedno następujących praw:

1. prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w chwili wyboru prawa właściwego, albo
2. prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jedno z nich nadal ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie, albo
3. prawo państwa, którego obywatelstwo ma co najmniej jedno z małżonków w chwili wyboru prawa właściwego, albo
4. prawo chorwackie.

Porozumienie w sprawie wyboru prawa właściwego należy zawrzeć na piśmie. Porozumienie takie można zawrzeć lub zmienić najpóźniej do czasu wszczęcia postępowania w sprawie o rozwód.

Jeżeli małżonkowie nie dokonali wyboru prawa właściwego (zgodnie z art. 36 ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym), prawem właściwym dla rozwodu jest:

1. prawo państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu w chwili wszczęcia postępowania w sprawie o rozwód, albo
2. prawo państwa, w którym małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jedno z nich nadal ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie, albo
3. prawo państwa, którego obywatelstwo mają oboje małżonkowie w chwili wszczęcia postępowania w sprawie o rozwód, albo
4. prawo chorwackie.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Prawo właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych reguluje Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Prawo właściwe dla stosunków majątkowych między małżonkami ustala się na podstawie rozporządzenia Rady (UE) 2016/1103 z dnia 24 czerwca 2016 r. wdrażającego wzmocnioną współpracę w dziedzinie jurysdykcji, prawa właściwego oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących małżeńskich ustrojów majątkowych.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Prawo właściwe dziedziczenia ustala się na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. 201 z 27.7.2012).

Prawo właściwe dla form rozporządzeń testamentowych ustala się na podstawie Konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r. dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych.

3.8 Nieruchomości

Prawa rzeczowe do majątku reguluje prawo miejsca położenia majątku.

3.9 Niewypłacalność

Kwestie niewypłacalności lub upadłości reguluje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (wersja przekształcona).

Ostatnia aktualizacja: 14/12/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.